

Electrochemistry

สุรณ เติษยานนท์*

*สาขาวิชาเคมีและเคมีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 1061 ซอยอิสราภาพ 15 ถนนอิสราภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กทม. 10600

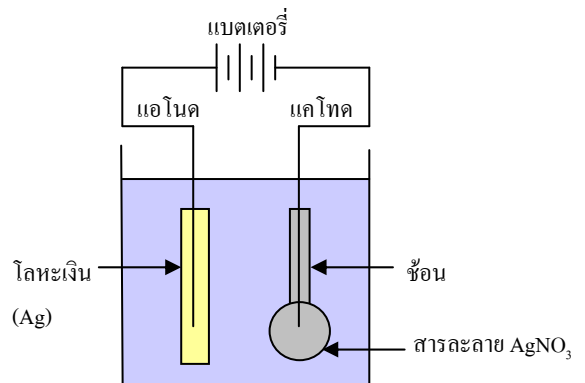
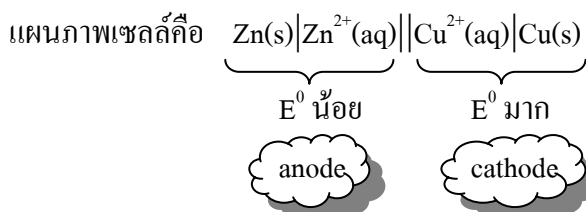
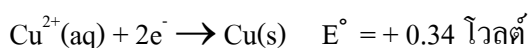
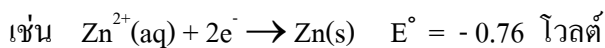
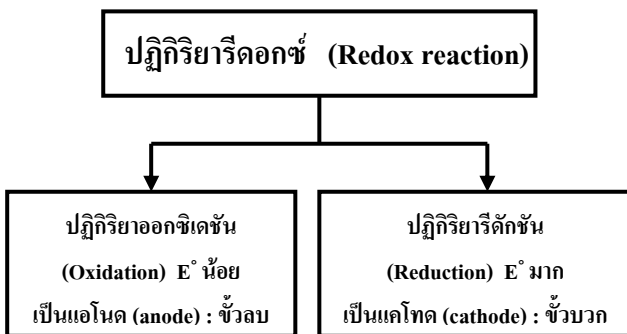
เซลล์ไฟฟ้าเคมีที่สำคัญมี 2 แบบคือ เซลล์กัลวานิก (Galvanic cells) และเซลล์อิเล็กโทรลิติก (Electrolytic cell) ซึ่งทั้งสองเซลล์นี้จะต้องเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ (Redox reaction)

เซลล์กัลวานิก เปลี่ยนพลังงานเคมีไปเป็นพลังงานไฟฟ้าเช่น เซลล์สะสมไฟฟ้าแบบตะกั่ว แบตเตอรี่ เซลล์ถ่านไฟฉาย เซลล์เชื้อเพลิง เป็นต้น

ความต่างศักย์ของเซลล์ (E^0 cell)

$$\begin{aligned} &= E^0_{\text{cathode}} - E^0_{\text{anode}} \\ &= + 0.34 - (-0.76) \text{ โวลต์} \\ &= + 1.10 \text{ โวลต์} \end{aligned}$$

เซลล์อิเล็กโทรลิติก เปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าไปเป็นพลังงานเคมีเช่น อิเล็กโทรลิซิส การชุบโลหะ เป็นต้น จะต้องเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์เหมือนกับเซลล์กัลวานิก แต่ปฏิกิริยาออกซิเดชันเป็นแอโนด (ขั้วบวก) ปฏิกิริยารีดักชันเป็นแคโทด (ขั้วลบ) ซึ่งแอโนดและแคโทดรวมเรียกว่า อิเล็กโทรด (electrode) เช่น การชุบชิ้นด้วยเงินต้องทำดังนี้

หน่วยของประจุไฟฟ้าเป็นคูลอมบ์ (coulomb : C) ซึ่ง

$$1 \text{ C} = 2.998 \times 10^9 \text{ esu (electrostatic units)}$$

$$1 \text{ F (Faraday)} = 96,487 \text{ C}$$

$$= 1 \text{ mole of electrons}$$

ตัวอย่างที่ 1 ประจุของอิเล็กตรอนเป็น -1.602×10^{-19}

คูลอมบ์ จะมีกี่ electrostatic units

วิธีคิด $1 \text{ C} = 2.998 \times 10^9 \text{ esu}$

$$= (1.602 \times 10^{-19} \text{ C}) \times \left(2.998 \times 10^9 \frac{\text{esu}}{\text{C}} \right)$$

$$= 4.803 \times 10^{-10} \text{ esu}$$

ตัวอย่างที่ 2 ประจุไฟฟ้าของอะลูมิเนียมไอออนเป็น $+3$ จะมีกี่คูลอมบ์

วิธีคิด $\text{Al}^{3+} + 3\text{e}^- \rightarrow \text{Al}$

หรือ $\text{Al} \rightarrow \text{Al}^{3+} + 3\text{e}^-$

Positive charge

$$= 3 \times 1.602 \times 10^{-19}$$

$$= 4.806 \times 10^{-19} \text{ C}$$

ตัวอย่างที่ 3 กระแสไฟฟ้า 1.80 แอมแปร์ (amp) ผ่านลวดเป็นระยะเวลา 1.36 นาที (min) จะมีกี่คูลอมบ์ (C)

วิธีคิด 1.36 min is $(1.36 \text{ min}) \left(60 \frac{\text{sec}}{\text{min}} \right) = 81.6 \text{ sec}$

$$1.80 \text{ amp} = 1.80 \frac{\text{C}}{\text{sec}}$$

For 1.80 amp flowing for 81.6 sec, the charge

transferred is $\left(1.80 \frac{\text{C}}{\text{sec}} \right) (81.6 \text{ sec}) = 147 \text{ C}$

หรือใช้ สูตร $Q = It$

$$= \left(1.80 \frac{\text{C}}{\text{sec}} \right) (1.36 \times 60 \text{ sec})$$

$$= 147 \text{ C}$$

ตัวอย่างที่ 4 กำหนดประจุไฟฟ้าเป็น 1.60×10^{-19}

คูลอมบ์ (C)

อิเล็กตรอนจำนวน 1.27×10^{18}

อิเล็กตรอนเคลื่อนที่ผ่านลวดต่อนาที จะมีกระแสไหลกี่แอมแปร์

วิธีคิด จำนวนอิเล็กตรอนที่เคลื่อนที่ต่อวินาที

$$= \left(1.27 \times 10^{18} \frac{\text{electrons}}{\text{min}} \right) \left(\frac{1 \text{ min}}{60 \text{ sec}} \right)$$

$$= 2.12 \times 10^{16} \frac{\text{electrons}}{\text{sec}}$$

Charge transferred per second

$$= \left(2.12 \times 10^{16} \frac{\text{electrons}}{\text{sec}} \right) \left(1.60 \times 10^{-19} \frac{\text{C}}{\text{electron}} \right)$$

$$= 3.39 \times 10^{-3} \frac{\text{C}}{\text{sec}}$$

$$= 3.39 \times 10^{-3} \text{ amp.}$$

หรือใช้สูตร $Q = It$

$$\therefore I = \frac{Q}{t}$$

$$= \frac{(1.60 \times 10^{-19} \text{ C})(1.27 \times 10^{18})}{(60 \text{ sec})}$$

$$= 3.39 \times 10^{-3} \text{ amp} \quad \text{Ans}$$

ตัวอย่างที่ 5 ถ้าได้กระแสไฟฟ้า 80.0 ไมโครแอมแปร์ (microamp) จาก solar cell เป็นเวลา 100 วัน จะมีกี่ฟาราดย์ กำหนดให้ 1 ฟาราดย์ = 96500 คูลอมบ์

วิธีคิด เวลาเป็นวินาที (Time in seconds)

$$= (100 \text{ days}) \left(24 \frac{\text{hours}}{\text{day}} \right) \left(60 \frac{\text{min}}{\text{hr}} \right) \left(60 \frac{\text{sec}}{\text{min}} \right)$$

$$= 8.64 \times 10^6 \text{ sec}$$

กระแส (Current) = 80.0 microamp

$$= 80.0 \times 10^{-6} \text{ amp}$$

ประจุ (Charge) = Current x time

$$= \left(80.0 \times 10^{-6} \frac{\text{C}}{\text{sec}} \right) (8.64 \times 10^6 \text{ sec})$$

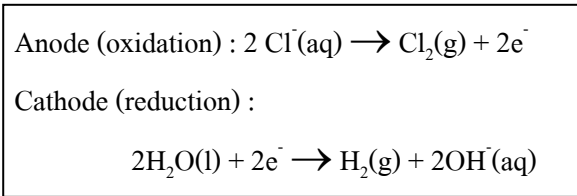
$$= 691 \text{ C}$$

แต่ 1 ฟาราเดย์ = 96,500 C ดังนั้น 691 C

$$= \frac{691C}{96,500C / \text{faraday}}$$

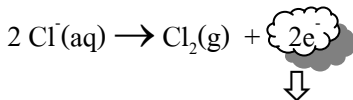
$$= 7.16 \times 10^{-3} \text{ Faraday}$$

อิเล็กโทรลิซิส (electrolysis) ซึ่งเป็นกระบวนการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี (Chemical change) ด้วยกระแสไฟฟ้าหรือเป็นกระบวนการแยกสารด้วยกระแสไฟฟ้า เช่น อิเล็กโทรลิซิสสารละลายโซเดียมคลอไรด์ (NaCl) ปฏิกิริยาเกิดที่แอโนดและแคโทดเป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 6 เมื่อสารละลาย NaCl ถูกอิเล็กโทรไลต์ จะต้องใช้ปริมาณไฟฟ้ากี่ฟาราเดย์เพื่อที่แอโนดจะได้แก๊สคลอรีน (Cl₂) ออกมา 0.015 โมล

วิธีคิด แอโนด (+) : เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน

<p>2 mole electron จะต้องใช้ปริมาณไฟฟ้า = 2 ฟาราเดย์ ต่อ 1 mole Cl₂</p>
--

ดังนั้นถ้าต้องการ 0.015 mole Cl₂ จะต้องใช้ปริมาณไฟฟ้า

$$= (0.015 \text{ mole of Cl}_2) \left(\frac{2 \text{ faradays}}{1 \text{ mole of Cl}_2} \right)$$

$$= 0.030 \text{ Faraday}$$

ตัวอย่างที่ 7 เมื่อสารละลาย NaCl ถูกอิเล็กโทรไลต์ ด้วยกระแสไฟฟ้า 0.010 แอมแปร์ เป็นเวลานานกี่วินาทีจึงจะให้แก๊ส H₂ 0.015 mole ที่แคโทด

วิธีคิด ปฏิกิริยาที่แคโทด (-) เป็นดังนี้

<p>2 mole electron จะต้องใช้ปริมาณไฟฟ้า 2 ฟาราเดย์ต่อ 1 mole H₂</p>
--

$$(0.015 \text{ mole of H}_2) \left(\frac{2 \text{ faradays}}{1 \text{ mole of H}_2} \right) = 0.030 \text{ faraday}$$

$$(0.030 \text{ Faraday}) \left(96,500 \frac{\text{C}}{\text{faraday}} \right) = 2900 \text{ C}$$

ดังนั้นกระแสไฟฟ้า 0.010 amp = 0.010 C/sec

$$= \frac{2900\text{C}}{0.010\text{C/sec}}$$

$$= 2.9 \times 10^5 \text{ sec}$$

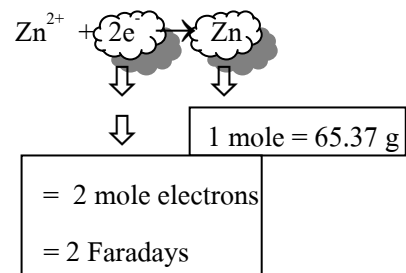
ตัวอย่างที่ 8 ในการอิเล็กโทรลิซิสซิงค์ (II) คลอไรด์ ที่หลอมเหลว (ZnCl₂) จะได้โลหะสังกะสีกี่กรัมที่แคโทด เมื่อผ่านกระแสไฟฟ้า 0.010 แอมแปร์เป็นเวลา 1.0 ชั่วโมง (มวลอะตอมของ Zn = 65.37)

วิธีคิด 0.010 amp for 1 hour is

$$\left(0.010 \frac{\text{C}}{\text{sec}} \right) \left(60 \frac{\text{min}}{\text{hour}} \right) \left(60 \frac{\text{sec}}{\text{min}} \right) = 36 \text{ C}$$

$$\frac{36\text{C}}{96,500 \frac{\text{C}}{\text{faraday}}} = 3.7 \times 10^{-4} \text{ faraday}$$

ในซิงค์ (II) คลอไรด์ที่หลอมเหลว ปฏิกิริยาที่แคโทดเป็นดังนี้

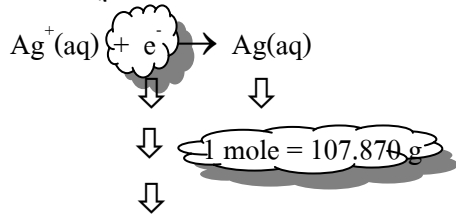

$$\begin{aligned}
& \text{ดังนั้นปริมาณไฟฟ้า } 3.7 \times 10^{-4} \text{ Faradays จะได้ Zn} \\
& = (3.7 \times 10^{-4} \text{ Faradays}) \left(\frac{1 \text{ mole of Zn}}{2 \text{ Faradays}} \right) \\
& = 1.8 \times 10^{-4} \text{ mole of Zn} \\
& = (1.8 \times 10^{-4} \text{ mole of Zn}) \left(65.37 \frac{\text{g}}{\text{mole}} \right) \\
& = 0.012 \text{ g}
\end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 9 ถ้ามีเซลล์อิเล็กโทรลิติกสองเซลล์ เซลล์หนึ่งเป็นสารละลาย AgNO_3 และอีกเซลล์หนึ่งเป็นสารละลาย NaCl เมื่อเซลล์ทั้งสองถูกอิเล็กโทรไลต์ในเซลล์ที่หนึ่งจะได้ Ag 0.0198 กรัมที่แคโทด จงหาว่าในเซลล์ที่สองจะให้แก๊ส H_2 ออกมากี่โมลที่แคโทด (มวลอะตอมของ $\text{Ag} = 107.870$)

วิธีคิด

ในเซลล์แรก ปฏิกิริยารีดักชันเกิดที่แคโทดเป็นดังนี้

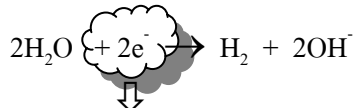

$$1 \text{ mole electron} = 1 \text{ Faraday}$$

ดังนั้นจะต้องใช้ปริมาณไฟฟ้าทั้งหมด

$$\begin{aligned}
& = \frac{(0.0198 \text{ g of Ag})}{(107.870 \text{ g/mole})} \times \left(\frac{1 \text{ Faraday}}{\text{mole of Ag}} \right) \\
& = 1.84 \times 10^{-4} \text{ Faraday}
\end{aligned}$$

ในเซลล์ที่สอง จำนวนฟาราเดย์ที่ผ่านในเซลล์นี้เท่ากับในเซลล์แรก $= 1.84 \times 10^{-4} \text{ F}$ ปฏิกิริยาที่แคโทดในเซลล์ที่สองเป็นดังนี้

$$\begin{aligned}
& 2 \text{ mole electron} = 2 \text{ F} \\
& = 2 \times 96,500 \text{ C}
\end{aligned}$$

ดังนั้นจะได้แก๊ส H_2

$$\begin{aligned}
& = (1.84 \times 10^{-4} \text{ F}) \left(\frac{1 \text{ mole of H}_2}{2 \text{ F}} \right) \\
& = 9.20 \times 10^{-5} \text{ mole of H}_2
\end{aligned}$$

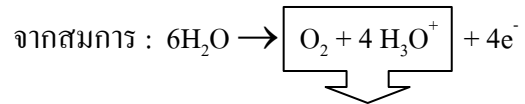
ตัวอย่างที่ 10 สมมุติปฏิกิริยาที่แอโนดเป็นดังนี้ $6\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{O}_2 + 4\text{H}_3\text{O}^+ + 4e^-$ พบว่าเกิดแก๊สออกซิเจนขึ้น 36.6 cm^3 ที่ความดัน 743 Torr ที่อุณหภูมิ 25°C ความดันไอน้ำอิ่มตัวที่ 25°C เท่ากับ 23.8 Torr จงหาจำนวนโมลของ H_3O^+ ที่เกิดที่ขั้วแอโนด

วิธีคิด จากสูตร

$$PV = nRT$$

$$\therefore n = \frac{PV}{RT}$$

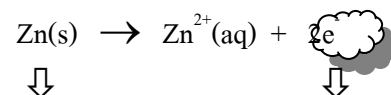
$$\begin{aligned}
& = \frac{\left(\frac{743 - 23.8}{760} \text{ atm} \right) (36.6 \times 10^{-3} \text{ dm}^3)}{\left(0.0821 \frac{\text{dm}^3 \cdot \text{atm}}{\text{K} \cdot \text{mole}} \right) (273.15 + 25) \text{ K}} \\
& = 1.41 \times 10^{-3} \text{ mole of O}_2
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& \text{จำนวนโมล H}_3\text{O}^+ = 4 \text{ mole O}_2 \\
& = 4 \times 1.41 \times 10^{-3} \\
& = 5.64 \times 10^{-3}
\end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 11 กำหนดปฏิกิริยาที่แอโนดของเซลล์กัลวานิกให้ดังนี้ $\text{Zn}(\text{s}) \rightarrow \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) + 2e^-$ จะให้ปริมาณไฟฟ้าออกมาก็ฟาราเดย์ ถ้าในปฏิกิริยานี้ใช้สังกะสีหนัก 1.00 กรัม (มวลอะตอมของ $\text{Zn} = 65.37$)

วิธีคิด

$$1 \text{ mole} = 65.37 \text{ g}$$

$$\begin{array}{c}
2 \text{ mole electron} \\
= 2 \text{ F (Faraday)}
\end{array}$$

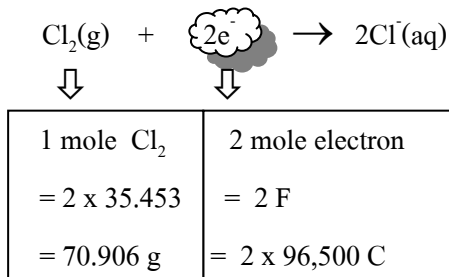
ดังนั้นจะให้ปริมาณไฟฟ้าออกมา

$$= \left(\frac{1.00 \text{ g of Zn}}{65.37 \text{ g/mole}} \right) \left(\frac{2 \text{ Faradays}}{1 \text{ mol of Zn}} \right)$$

$$= 0.0306 \text{ Faraday}$$

ตัวอย่างที่ 12 กำหนดปฏิกิริยาที่แคโทดของเซลล์
แกลวานิกให้ดังนี้ $\text{Cl}_2(\text{g}) + 2\text{e}^- \rightarrow 2\text{Cl}^-(\text{aq})$ ถ้า
ปฏิกิริยานี้ใช้คลอรีนหนัก 1.00 กรัม จะให้ปริมาณ
ไฟฟ้าออกมาที่ฟาราเดย์ (มวลอะตอมของ
 $\text{Cl} = 35.453$)

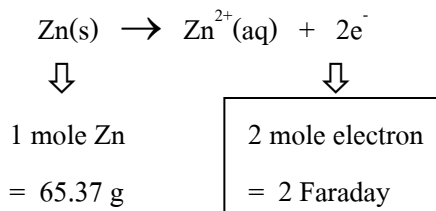
วิธีคิด ปฏิกิริยาที่แคโทดเป็นดังนี้

ดังนั้นถ้าใช้คลอรีนหนัก 1.00 กรัม จะให้ปริมาณ
ไฟฟ้าออกมา = $\left(\frac{1.00 \text{ g of Cl}_2}{70.906 \text{ g/mole}} \right) \left(\frac{2 \text{ Faradays}}{1 \text{ mole of Cl}_2} \right)$
= 0.0282 Faraday

ตัวอย่างที่ 13 กำหนดปฏิกิริยารวมของเซลล์
แกลวานิกให้ดังนี้ $\text{Zn}(\text{s}) + \text{Cl}_2(\text{g}) \rightarrow \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) +$
 $2\text{Cl}^-(\text{aq})$ ถ้าใช้ Zn หนัก 1.50 กรัม จะต้องใช้เวลาที่
วินาที จึงให้กระแสไฟฟ้าออกมา 0.10 แอมแปร์ (มวล
อะตอมของ $\text{Zn} = 65.37$)

วิธีคิด ปฏิกิริยาออกซิเดชันคือ

$\frac{1.50 \text{ g of Zn}}{65.37 \text{ g/mol}}$	=	0.0229 mol of Zn
--	---	------------------

$$(0.0229 \text{ mol of Zn}) \left(\frac{2 \text{ Faradays}}{1 \text{ mol of Zn}} \right) = 0.0458$$

$(0.0458 \text{ Faraday}) \left(96,500 \frac{\text{C}}{\text{Faraday}} \right) = 4420 \text{ C}$

The desired current is 0.10 amp, or 0.10 C/sec

$$= \left(\frac{4420 \text{ C}}{0.10 \text{ C/sec}} \right) = 4.4 \times 10^4 \text{ sec}$$

ตัวอย่างที่ 14 ในแบตเตอรี่สะสมไฟฟ้าแบบตะกั่ว
ปฏิกิริยาที่แอโนดเป็นดังนี้ $\text{Pb}(\text{s}) + \text{HSO}_4^- + \text{H}_2\text{O}$
 $\rightarrow \text{PbSO}_4(\text{s}) + \text{H}_3\text{O}^+ + 2\text{e}^-$ แบตเตอรี่แบบนี้เป็น
แบบ “100 ampere-hours” หมายความว่าจะให้
กระแสไฟฟ้า 100 amp ต่อ 1 ชั่วโมง หรือ 1amp ต่อ
100 ชั่วโมง จงหาว่าที่แอโนดจะต้องใช้ตะกั่ว (Pb) กี่
กรัม (มวลอะตอมของ $\text{Pb} = 207.19$)

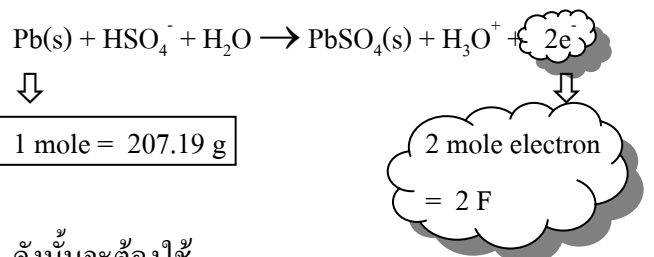
วิธีคิด 1 ampere for 100 hours is

$$\left(1 \frac{\text{C}}{\text{sec}} \right) (100 \text{ hours}) \left(60 \frac{\text{min}}{\text{hour}} \right) \left(60 \frac{\text{sec}}{\text{min}} \right)$$

$$= 3.6 \times 10^5 \text{ C}$$

$$= \left(\frac{360,000 \text{ C}}{96,500 \text{ C/Faraday}} \right)$$

$$= 3.73 \text{ Faradays}$$

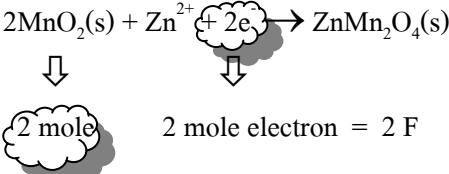

ดังนั้นจะต้องใช้

$$\text{Pb} = (3.73 \text{ F}) \left(\frac{1 \text{ mole of Pb}}{2 \text{ F}} \right) \left(207.19 \frac{\text{g}}{\text{mole}} \right)$$

$$= 385 \text{ g}$$

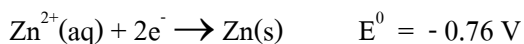
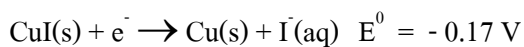
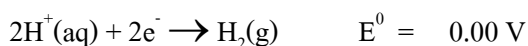
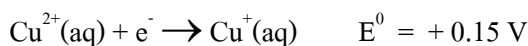
ตัวอย่างที่ 15 ใน flashlight cell ปฏิกิริยาที่แคโทดเป็นดังนี้ $2\text{MnO}_2(\text{s}) + \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{ZnMn}_2\text{O}_4(\text{s})$ ถ้า flashlight cell ให้กระแสออกมา 4.6 มิลลิแอมแปร์ (milliamp) จะต้องใช้เวลากี่วินาที ถ้าเริ่มต้น MnO_2 หนัก 3.50 กรัม (มวลอะตอมของ O = 15.9994 , Mn = 54.9380)

วิธีคิด 1 mole of MnO_2
 = 54.9380 + (2 x 15.9994) = 86.94 g
 $\left(\frac{3.50 \text{ g of MnO}_2}{86.94 \text{ g/mole}}\right) = 0.0403 \text{ mole}$
 $2\text{MnO}_2(\text{s}) + \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{ZnMn}_2\text{O}_4(\text{s})$

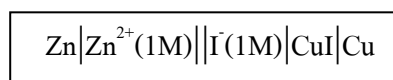
ดังนั้นจะต้องใช้เวลา

$$= (0.0403 \text{ mole of MnO}_2) \left(\frac{2 \text{ Faradays}}{2 \text{ moles of MnO}_2}\right) \left(\frac{96,500 \text{ C}}{\text{Faraday}}\right) \left(0.0046 \frac{\text{C}}{\text{sec}}\right) = 8.5 \times 10^5 \text{ sec (which is about 10 days)}$$

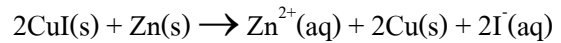
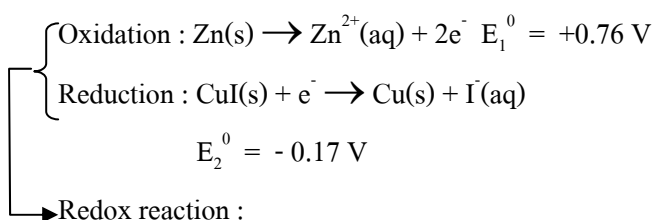
ตัวอย่างที่ 16 กำหนดปฏิกิริยาครึ่งเซลล์ให้ดังนี้

จงคำนวณหาความต่างศักย์ของเซลล์

วิธีคิด

$$\begin{aligned} E^0 \text{ ของเซลล์} &= E_1^0 + E_2^0 \\ &= +0.76 - 0.17 \text{ V} \\ &= +0.59 \text{ V} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{หรือใช้สูตร ... } E_{\text{cell}}^0 &= E_{\text{cathode}}^0 - E_{\text{anode}}^0 \\ &= -0.17 - (-0.76) \\ &= +0.59 \text{ V} \end{aligned}$$

สมการของเนิร์นสต์ (Nernst's Equation)

$$E_{\text{cell}} = E_{\text{cell}}^0 - \frac{0.0592}{n} \log K$$

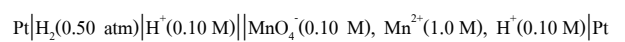
E_{cell} = ความต่างศักย์ของเซลล์ที่ไม่ใช่สภาวะมาตรฐาน

E_{cell}^0 = ความต่างศักย์ของเซลล์ที่สภาวะมาตรฐาน

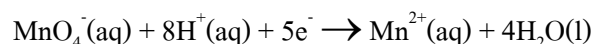
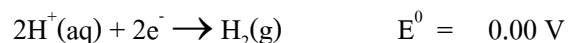
n = จำนวนอิเล็กตรอนที่เปลี่ยนแปลงในปฏิกิริยารีดอกซ์

K = ค่าคงที่สมดุล

ตัวอย่างที่ 17 จงคำนวณหาความต่างศักย์ของเซลล์

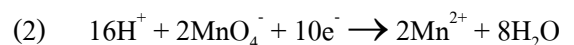
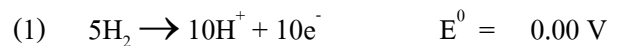

กำหนด E^0 ให้ดังนี้

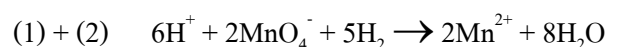

$$E^0 = 1.51 \text{ V}$$

วิธีคิด The half-reactions are combined as follows :

$$E^0 = 1.51 \text{ V}$$

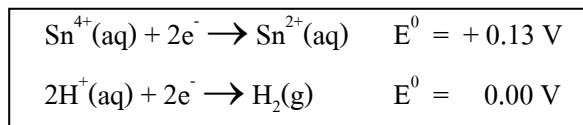

$$E_{\text{cell}}^0 = +1.51 \text{ V}$$

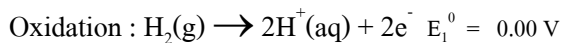
จากสมการของเนินสท์

$$\begin{aligned}
 E_{\text{cell}} &= E_{\text{cell}}^0 - \frac{0.0592}{n} \log K \\
 &= E_{\text{cell}}^0 - \frac{0.0592}{n} \log \left(\frac{[\text{Mn}^{2+}]^2 \cdot [\text{H}_2\text{O}]^8}{[\text{H}^+]^6 [\text{MnO}_4^-]^2 \cdot \text{P}_{\text{H}_2}^5} \right) \\
 &= +1.51 - \frac{0.0592}{10} \log \left(\frac{(1)^2 (1)^8}{(0.10)^6 (0.10)^2 (0.50)^5} \right) \\
 &= +1.51 - (5.92 \times 10^{-3}) \log (3.2 \times 10^9) \\
 &= +1.51 - (5.92 \times 10^{-3}) (9.505) \\
 &= +1.45 \text{ Volt}
 \end{aligned}$$

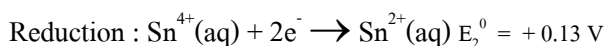
ตัวอย่างที่ 18 จงคำนวณหาความเข้มข้นของ Sn^{4+} ที่อยู่ในสารละลายกับ 1.00 M Sn^{2+} ion เมื่อนำมาต่อกับครึ่งเซลล์ไฮโดรเจน ซึ่ง Sn^{2+} จะถูกออกซิไดส์หรือ Sn^{4+} จะถูกรีดิวซ์ภายใต้สภาวะเดียวกันและจะได้รับความต่างศักย์ของเซลล์เท่ากับศูนย์ กำหนดให้

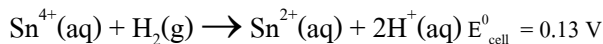
วิธีคิด

+

Redox :

จากสมการของเนินสท์

$$\begin{aligned}
 E_{\text{cell}} &= E_{\text{cell}}^0 - \frac{0.0592}{n} \log K \\
 E_{\text{cell}} &= E_{\text{cell}}^0 - \frac{0.0592}{n} \log \left(\frac{[\text{Sn}^{2+}] \cdot [\text{H}^+]^2}{[\text{Sn}^{4+}] [\text{H}_2]} \right) \\
 0 &= 0.13 - \frac{0.0592}{2} \log \left(\frac{(1)(1)^2}{[\text{Sn}^{4+}](1)} \right) \\
 0 &= 0.13 - \frac{0.0592}{2} \log \frac{1}{[\text{Sn}^{4+}]}
 \end{aligned}$$

$\log \frac{1}{[\text{Sn}^{4+}]} = \frac{(2)(0.13)}{(0.0592)} = 4.4$
--

$$\log [\text{Sn}^{4+}] = -4.4 \text{ เปิด antilog}$$

$$\text{จะได้ } [\text{Sn}^{4+}] = 4 \times 10^{-5} \text{ M}$$

การเปลี่ยนแปลงพลังงานอิสระ (ΔG) กับ electrochemical process ในเซลล์ที่อุณหภูมิและความดันคงที่ เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$\Delta G_{\text{p,T}} = -nFE \quad \dots (1)$
--

เมื่อ n = จำนวนโมลของอิเล็กตรอนที่เปลี่ยนแปลงในปฏิกิริยารีดอกซ์

E = ศักย์ไฟฟ้าของเซลล์

F = ค่าคงที่ของฟาราเดย์ = 96,500 คูลอมบ์

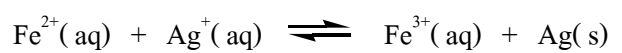
ถ้า $E > 0$ แล้ว $\Delta G_{\text{p,T}} < 0$ ปฏิกิริยาในเซลล์นี้จะเกิดขึ้นเองได้ (spontaneous reaction)

แต่ถ้า $E < 0$, $\Delta G_{\text{p,T}} > 0$ ปฏิกิริยาย้อนกลับในเซลล์จะเกิดขึ้นเองได้ หรือปฏิกิริยาไปข้างหน้าของเซลล์เกิดขึ้นเองไม่ได้และถ้า $E = \Delta G_{\text{p,T}} = 0$ (เช่น ไฟหมดหม้อแบตเตอรี่) ปฏิกิริยาของเซลล์นี้จะเข้าสู่ภาวะสมดุล (equilibrium) ในสภาวะมาตรฐานจะได้

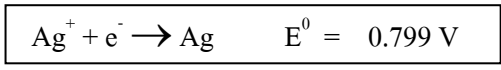
$\Delta G_{\text{p,T}}^0 = -nFE^0 \quad \dots (2)$
--

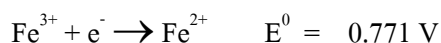
สภาวะมาตรฐานอุณหภูมิ 25°C หรือ 298 K

ตัวอย่างที่ 19 ถ้าความเข้มข้นของ Fe^{2+} และ Fe^{3+} เท่ากันจะต้องใช้ $[\text{Ag}^+]$ ที่โมลต่อลิตร จึงจะทำให้เซลล์แกลแวนิกที่เกิดจาก $\text{Ag}^+|\text{Ag}$ และ $\text{Fe}^{3+}|\text{Fe}^{2+}$ เป็นศูนย์ ปฏิกิริยาเป็นดังนี้

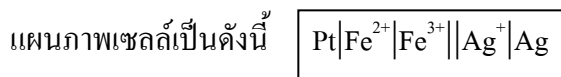
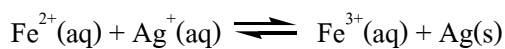

และคำนวณหาค่าคงที่สมดุลของปฏิกิริยานี้ที่ 25°C เมื่อ

วิธีคิด จากปฏิกิริยา

$$\begin{aligned} \therefore E_{\text{cell}}^0 &= E_{\text{Ag}^+|\text{Ag}}^0 - E_{\text{Fe}^{3+}|\text{Fe}^{2+}}^0 \\ &= +0.799 - 0.771 \text{ V} \\ &= +0.028 \text{ V} \end{aligned}$$

จากสมการของเนินส์ท์

$$E_{\text{cell}} = E_{\text{cell}}^0 - \frac{0.0592}{n} \log \left(\frac{[\text{Fe}^{3+}]}{[\text{Fe}^{2+}][\text{Ag}^+]} \right)$$

$$\boxed{0 = 0.028 - \frac{0.0592}{1} \log \frac{1}{[\text{Ag}^+]}}$$

$$0 = 0.028 + 0.0592 \log [\text{Ag}^+]$$

$$\boxed{\begin{aligned} \log [\text{Ag}^+] &= -\frac{0.028}{0.0592} \\ &= -0.47 \end{aligned}}$$

เปิด antilog จะได้ $[\text{Ag}^+] = 0.34 \text{ mol.dm}^{-3}$

จากสูตร

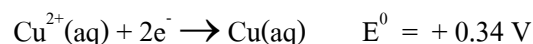
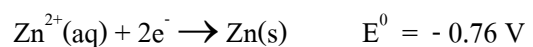
$$\boxed{\Delta G^0 = -nFE^0}$$

$$\begin{aligned} \log K &= \frac{\Delta G^0}{2.303RT} \\ &= \frac{nFE^0}{2.303RT} \\ &= \frac{nE^0}{0.0592} \\ &= \frac{0.028}{0.0592} \\ &= 0.47 \end{aligned}$$

$$\boxed{\therefore K = \frac{[\text{Fe}^{3+}]}{[\text{Fe}^{2+}][\text{Ag}^+]} = 3.0}$$

ตัวอย่างที่ 20 จงคำนวณหา ΔS^0 ของปฏิกิริยาออกซิเดชันของ 1.00 mol Zn ใน 1.00 M Zn^{2+} และ 1.00 M Cu^{2+} ใน Daniell cell ที่อุณหภูมิ 298 K ปฏิกิริยาคือ $\boxed{\text{Zn}(\text{s}) + \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) \rightarrow \text{Cu}(\text{s}) + \text{Zn}^{2+}(\text{aq})}$

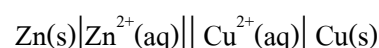
สมมุติความเข้มข้นของผลิตภัณฑ์และสารตั้งต้นไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อปริมาตรเปลี่ยน กำหนดให้

$$\Delta H_{\text{product}}^0 = -36.34 \text{ kcal.mol}^{-1}$$

$$\Delta H_{\text{reactant}}^0 = +15.39 \text{ kcal.mol}^{-1}$$

วิธีคิด แผนภาพเซลล์คือ

$$\begin{aligned} \therefore E_{\text{cell}}^0 &= E_{\text{Cu}^{2+}|\text{Cu}}^0 - E_{\text{Zn}^{2+}|\text{Zn}}^0 \\ &= +0.34 - (-0.76) \text{ V} \\ &= +1.10 \text{ V} \end{aligned}$$

จากสูตร

$$\boxed{\begin{aligned} \Delta G^0 &= -E^0 nF \\ &= -(1.10)(2)(96500) \\ &= -212 \text{ kJ} \end{aligned}}$$

จากสูตร

$$\begin{aligned} \Delta H^0 &= \Delta H_{\text{product}}^0 - \Delta H_{\text{reactant}}^0 \\ &= -(36.34 \text{ kcal/mol}) - (15.39 \text{ kcal/mol}) \\ &= -51.73 \text{ kcal} \\ &= -216 \text{ kJ} \end{aligned}$$

จากสูตร

$$\boxed{\Delta G^0 = \Delta H^0 - T\Delta S^0}$$

$$\begin{aligned} \therefore \Delta S^0 &= \frac{-216 - (-212)}{298} \\ &= \frac{-4000 \text{ J}}{298 \text{ K}} \\ &= -13 \text{ J.K}^{-1} \end{aligned}$$

เอกสารอ้างอิง

Goldberg, E.D. (2000). **Chemistry**. New York: Mcgraw-Hill.

Sienko, M.J. (2001). **Chemistry problems**. New York: W.A. Benjamin.